СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXV. Ч. 111. Джерзи Сіті, Н. Дж., субота, 14. мая, 1927. VOL. XXXV. No. 111. Jersey City, N. J., Saturday, May 14. 1927. THREE CENTS

ПОВІНЬ ЗНОВА ПРІРВАЛА ТАМИ

105,000 ЛЮДИЙ В НЕБЕЗПЕЦІ

НЮ ОРЛІНС, 12. мая. — Всі зусилля кілька тисяч людий підтримати видержливість річних там коло Баю де Глес не здалися на нічо. Напір зібраних вод такий великий, що тами пускають у кількох місцях і води стали заливати славну цукрову долину, виставляючи на небезпеку смерти яких 105,000 людий.

Головна прибережна тама прірвана в десятьох місцях. На допомогу людям, яких вода певно загнала на дахи домів, верхи дерев та горби, вислано сейчас річну фльотилю. Всяка комунікація, почтова, телеграфічна й телефонічна зі свіжо залятими околицями зірвана.

Сподіються, що уряд незадовго видасть новий заклик до третої вже збірки на допомогу жертвам повени. Визначену досі суму 10 міліонів долярів зібрано з надвишкою.

ЛЕТ ДО ПАРИЖА ПЕРЕМІНЮЄТЬСЯ В ПЕРЕГОНИ.

ЛЕТУНИ ЖДУТЬ ТІЛЬКИ НА ВЕРЕМЯ.

ВАШИНГТОН, 12. мая. — На військових летничих полях Кертиса й Рузвелта стоять три літаки, готові до безперервного лету з Америки в Европу. Вони вже й тепер готові до вилету, і ждуть тільки на догідну погоду.

На літаку Колумбії, що звався вперед Белянка, вилетить Кларенис Чеймберлин та Лойд Бертод. Збираються вони вилетіти в суботу о 5. годині рано. На монопляні (одноплощиновім літаку), званім Спирит оф Ст. Луис, вийде капітан Чарлз Линдберг, молодий почтовий летун, а на великім літаку системи Фокера, званім Америка, вилетить Ричард Берд, герой подорожи до північного бігуна.

Навчені нещастем французьких летунів Американці згодилися, щоби вся дорога від американського берега до Европи була стережена менчими кораблями американської воєнної фльоти.

По французьких летунах ще далі нема ніякої вістки. Однак докладне слідство, переведене над чутками про якийсь літак над Новою Фунляндією, дає поважні основи до здогаду, що вони могли справді прилетіти до американського берега. Тепер ходилоби лишень о те, щоби вгадати, де вони моглиби осісти, заким їм вийде пожива.

АРЕШТОВАННЄ Б. ПАРОХА УКРАЇНСЬКОЇ КАТОЛИЦЬКОЇ ПАРОХІЇ В НЮ ЙОРКУ.

НЮ ЙОРК, 12. мая. — Нинішне число американської газети „Де Говм Нюз" подає, що два детективи арештували о. Миколу Підгорецького, бувшого пароха української католицької церкви при Семій Вул. в Ню Йорку.

Як каже ся газета, його придержано на домаганнє о. Петра Понятишина, теперішнього пароха сеї церкви, та церковного комітету, які закидають арештованому, що він не вирахувався з 36,000 долярів церковного гроша, коли покидав парохію два роки тому назад. Газета каже, що детективи говорили, що інформації збирав о. Понятишин.

Не менче цікава „інформація" сеї газети, що греко-католицька церква, о яку тут іде справа, не має ніякої звязи з римо-католицькою церквою.

ЗАПРИСКУВАННЄ ДЕСТИЛЬОВАНОЇ ВОДИ ЯК ЛІК.

НЮ ЙОРК, 12. мая. — Др. Вилием Шац, директор фізіотерапічного відділу в Шпитали св. Серця в Алентавні, Па., виступив тут перед гомеопатичним медичним товариством з відчитом про свої досвіди з лічeннєм ріжних недуг при помочи інекцій (заприскування) в жили недужого дестильованої води. Прелєгент упевняв, що він дістав дуже добрі результати при лічeнню астми, невральгії, ревматизму й других подібних недуг. Він каже, що хорі виздоровлювали легко й скоро.

Лікарі зацікавилися сею теорією та постановили розвести ширші досліди над сим способом лічення.

ЛІБЕРАЛИ НІКАРАҐВИ ЗАКИДАЮТЬ АМЕРИЦІ БРУТАЛЬНЕ ПОВЕДЕННЄ.

ПАНАМА СИТІ, 12. мая. — Сюди приїхала нині група провідників ліберальної партії Нікарагви, яку Американці примусили сими днями здати оружа. Втікачі кажуть, що поведеннє американських фльотних командантів та Стимсона, спеціяльного представника президента Кулиджа, було крайно одностороннє й грубе. Ліберальну партію примушено силою до здачі. Вони кажуть, що ліберальна партія не буде брати ніякої участи в консервативнім уряді Діяса, як сего хотіли Американці.

ХРИСТІЯНИ И ЖИДИ В СПІЛЬНІЙ АКЦІЇ.

НЮ ЙОРК, 12. мая. — В театрі Біжу відбулися вчора збори двох великих організацій, а саме християнського „Уай-Ем-С-Ей" та жидівського „Уай-Ем-Ейч-Ей". Представники кождої групи говорили другій гарні промови про те, що обі організації мають такі самі цілі.

Нині Ракефелер Мол. дав на жидівську організацію 50,000 долярів. Кілька днів тому назад він жертвував на християнську 900,000 долярів.

АМЕРИК. ФЕДЕРАЦІЯ ПРАЦІ ПЯТНУЄ БОЛЬШЕВИКІВ.

НЮ ЙОРК, 12. мая. — Уряд Американської Федерації Праці видав осторогу до робітників, щоби вони не складали жертв на руки большевицьких страйкових комітетів, бо сі жертви большевицькі юнійні комітети зуживають не на цілі страйку, але на цілі комуністичної пропаґанди та нищення робітничих юній із середини.

ПЕРЕСЛІДУЮТЬ ХІРОПРАКТОРІВ ЗА ПРАКТИКОВАННЄ МЕДИЦИНИ.

НЮ ЙОРК, 11. мая. — Перед місцевий суд поставлено трох місцевих хіропракторів, які вийшли поза межі, дозволені хіропрактиці, та давали хорим медицини. Межи трома арештованими є одна жінка.

АЖ 400 ПОПРАВОК ДО ОДНОГО ПРОЄКТУ.

ЛОНДОН, 11. мая. — З рамени Партії Праці внесли робітничі посли аж 400 поправок до запроєктованого правительством протистрайкового закона.

В ОХОРОНІ МОЛОДЕЖИ.

БЕРЛІН, 11. мая. — В парляменті радять над законом, який бере сильно в опіку теперішну молодіж, виступаючи проти забав, танців і театральних вистав, що псують молодіж. Контролювати будуть навіть забави по приватних домах.

ДЛЯ ОЖИВЛЕННЯ СКЛЯНОГО ПРОМИСЛУ НА УКРАЇНІ.

НЮ ЙОРК, 11. мая. — Амторг Трейдинг Ком., що веде всі торговельні трансакції для совітського уряду в Америці, подає до відома, що представники склянного тросту на Україні покінчили переговори з американськими підприємцями щодо висилки машинерії для скляних фабрик на Україні. Фабрики мають коштувати 17 міліони долярів, з чого машинерія буде коштувати 1 міліон двіста тисяч долярів.

НЕЩАСНА ПРИГОДА УКРАЇНЦЯ.

В понеділок, дня 9. мая, случилася в одній фабриці в Трентоні, Н. Дж., експльозія фабричного кітла („бойлера"). Кипяток з кітла обілляв в тій фабриці Українця Григорія Цимбалу. Страшно попареного відставлено до місцевого шпиталя, де він за пять годин в страшних муках покінчив житя.

Покійний походив зі села Стрілок, бобрецького повіту, в Галичині. Мав літ 44. В році 1922. приступив він до Українського Народного Союза, та був усе примірним членом Товариства Вільні Козаки, відділу 116. Він був удовець. Осиротив дочку.

СУДДЯ ДУМАЄ, ЩО СОННИК НЕМОРАЛЬНА КНИЖКА.

В вівторок, 26. квітня, скінчився в суді Королівської Лаври у Винніпеґу процес М. Пасічняка проти Ф. Доячека і др. за нарушення авторських прав. Позиваючий закидав Доячекові, що він передрукував сонник, якого автором був М. Пасічняк, а авторські права до сонника були застережені (капірайт). Справу судив суддя Корен. По кількох днях розправи суддя відкинув позов на тій підставі, що сонник є не моральна і нерелігійна книжка. Проти рішення судді Корена, як довідуємося, має бути внесений відклик до апеляційного суду.

ДЛЯ КАЛЕНДАРЯ У. Н. СОЮЗА НА 1928 РІК.

Проситься українських лікарів, дентистів, адвокатів, учителів, бизнесменів, як купців, ріел-естейтменів, контракторів, та інших професіоналістів і підприємців в усіх містах Злучених Держав, подати свої адреси для поміщення в календарі У. Н. Союза на 1928 рік.

Також просимо подати, де є і як називаються українські банки, будівляно - позичкові спілки, кооперативи, Народні Доми й інші підприємства.

Також, де є українсько-американські школи з правом прилюдности.

І вкінці усі українські культурні товариства й інституції (як музичні школи, хори, театри) і громадські установи (клюби, товариства).

Просимо поспішитися з присилкою. Реченець до 30-го мая с. р.

Се є в інтересі кождого громадянина і всіх українських установ в Америці, бо імена й адреси будуть подані поазбучно і будуть в руках 20,000 членів У. Н. Союза через цілий рік.

Адресувати:

„SVOBODA"
Box 346
JERSEY CITY, N. J.
Видавництво У. Н. Союза.

КРАДІЖ ОБРАЗІВ З МУЗЕЮ В МОСКВІ.

З музею Красних Штук в Москві украдено пять славних образів старинних малярів. Образи вартували около пів міліона долярів. Украдено слідуючі образи: „Христос" Рембрандта, „Христос" Тіціяна, „Свята Родина" Кореджіоі, „Св. Іван Богослов" Долькоа і „Бичовання" Джіюнта Пісано. Злодії безцеремонно повитинали полотна із рамців і при тім мабуть понищили їх. Крадіж сталася підчас Великодних Свят, коли чуйність сторожів була зменшена. Злодії увійшли до музею через скляний дах.

БОЛЬШЕВИКИ ЛЮБЛЯТЬ КАНАДІЙСЬКІ КОНІ.

Большевикам мабуть припали до вподоби канадійські коні. Свого часу совітські агенти купили трохи коней в Канаді. Тепер приїхали до Канади знову два представники совітського правительства з повновластями на закупно кількох тисяч канадійських коней. З собою привезли експертів-ветеринарів, які мають їм помагати у вибиранню коней.

З ЖІНОЧИХ РЕКОРДІВ.

Англійський парлямент приняв закон про поширення жіночих виборчих прав. На підставі дотеперішнього виборчого закону право голосу мало 11,800,000 мущин і 8,900,000 жінок. Новий закон дає доступ до урни ще новим 5 міліонам жінок, між якими є 2 міл. у віці понад 30 літ. Отже при найблищих виборах матиме право голосу 11,800,000 мущин і 13,926,000 жінок, себто жінок на 2,126,000 більше!

НА СЕЙ РАЗ ЧЕХИ ПОДАВИЛИСЬ.

З огляду на рішучий протест усіх партій Закарпатської України проти адміністративної реформи, що її мав перевести чеський уряд на Закарпатті, останній, очевидячки зрозумівши, що то є надто небезпечний акт, рішив якось поладнати сю справу „мирним ладом". Компроміс сей має полягати в тім, що сама адміністративна реформа трактується вже як тимчасовий акт. Питанняж про відрізання Ужгорода з черги дня сходить і Ужгород покищо залишається тим, чим він був до сеї навісної проектованої реформи, се є центром краю. Членів управи призначує уряд за пропозицією губернатора Закарпаття. Губернатор залежить від одного лишень міністра внутрішних справ, а від ради міністрів в цілому. Отже під давлінням всього громадянства Закарпатської України змушені були чехізатори трохи прохолонути. А апетити, видно, були не маленькі, коли (за інформацією „Лідове Новини") для розподілу „політичним діячам" на Закарпатті аграрна партія асигнувала не мало, не богато, а 7 міліонів корон. Гроші формально йшли від кредитової кооперації.

НОВА ПРЕЗИДІЯ СОВІТСЬКОГО СОЮЗА.

Дня 21. квітня вибрав центральний екзекутивний комітет Союза Совітських Соціялістичних Республик свою президію, котра складається з 27 осіб під проводом слідуючих шістьох голов: Михайло Калінін, Григорій Петровський, Олександер Червяков, Газанфара Мусабеков, Нетирбай Айтаков і Файсула Ходжаєв. Комітет одобрив також склад ради народних комісарів, як слідує: Голова Олексій Риков, комісар закордонних справ Ю. Чічерін, війни Клим Ворошілов, доріг Ян Рудзутак, почт і телеграфів І. Смірнов, фінансів Микола Брюханов, торговлі А. І. Мікоян, праці Василь Шмід, робітничої і селянської інспекції Григорій Орджонхідзе, голова економічної ради Валера Куйбішев, директор статистики Валеріян Осінський.

УПАВ ТРУПОМ, ОБІКРАВШИ ЦЕРКВУ.

В церкві Матери Божої Ангельської в Брукліні, Н. Й., якийсь невідомий чоловік обікрав скарбонку, та заледви віддійшов кілька кроків від скарбонки, як упав трупом. В його кишені найдено около 15 долцентами, пятаками та десятаками, украденими зі скарбонки. Сталося се 29. квітня.

НЕЩАСЛИВА ВЕЛИКОДНЯ ПРОГУЛЬКА.

Про нещасливу великодню прогульку доносять з Катеринослава на Україні. Бажаючи відсвяткувати Великдень як найкраще, двацять осіб з Катеринослава взяли човен і виїхали Дніпром на прогульку. Човен був замалий і затонув з прогульковцями. Тільки двоє прогульковців вирятувалося.

РЕВІЗІЯ В ЛОНДОНСЬКІЙ СОВІТСЬКІЙ АҐЕНТУРІ

150 ПОЛІСМЕНІВ І ЖОВНІРІВ ПЕРЕВЕЛО РЕВІЗІЮ В СОВІТСЬКІЙ АҐЕНЦІЇ АРКОС, ЗАБИРАЮЧИ 250,000 ДОКУМЕНТІВ.

ЛОНДОН, 12. мая. — Лондонська поліція в асисті шкоцької військової гвардії заняла цілком несподівано будинок совітської кооперативи Аркос, яка тішилася екстериторіяльністю на рівні з совітською амбасадою. В кооперативі працювало під той час около 1000 робітників, серед яких повстала така паніка, що деякі жінки помліли. Поліція одначе перевела тільки у всіх них особисту ревізію, по якій відпущено їх домів. Перешукано зате точно цілий будинок і знайдено богато комуністичної літератури, фільмових знимок, що служили для комуністичної пропаганди, повно ріжних плякатів та відозв і ріжних документів, які забрано до розсліду. Забрано рівнож дещо крісів, які знайдено в будинку.

Голова кооперативи Кірчук находиться тепер в Женеві і бере участь в економічній конференції. Його заступник як і заступник совітського посла запротестували в міністерстві закордонних справ проти цего незаконного поступовання.

Ревізія та подобає цілковито на ту, яку переведено в Пекіні в Китаю. Всі ломають собі голову над її причиною. Більшість твердить, що Англія хоче в той спосіб спровокувати совіти до зірвання торговельного договору з Англією, а з ними і всяких других дипльоматичних зносин.

СТРАТИЛИ ВСЯКУ НАДІЮ НА ВРАТОВАННЄ НУНҐЕССЕРА.

ПАРИЖ, 12. мая. — Капітан французького корабля „Париж", який прибув з Ню Йорку до Гавр, подає, що він цілу дорогу слідив за аеропляном Нунґессера, але не бачив ніякого сліду по нім. Він подає, що через ті два дні, коли Нунґессер вибрався в дорогу на середущім Атлянтійськім океані панувала велична буря. Коли Нунґессер був змушений спуститися в воду, він рішучо не миг би на ній вдержатися.

Одинока надія хиба та, що Нунґессер долетів до Лябрадора або Нової Фунляндії і висів в якімсь безлюднім місци, звідки добивається до якогось замешкалого місця, що злучене зі світом.

Виходить тепер на яв, що оба летуни пустилися в ту небезпечну дорогу з великим ризиком, бо навіть не випробували „Білу Птицю", чи вона видержить повний тягар, з яким вони вибралися в дорогу. Вони не мали навіть точних відомостей про погоду, бо метеорольоґічне французьке бюро не мало грошей, щоби такі точні відомости дістати.

ВІЙНА В КИТАЮ НЕ ТАКА СТРАШНА ЯК ЇЇ МАЛЮЮТЬ.

ПЕКИН, 12. мая. — Нюйорський китайський кореспондент, що перебуває на ріжних китайських воєнних фронтах подає, що в Европі і в Америці мають люде цілком хибне поняттє про „страшну" війну в Китаю. Ту війну не можна міряти недавною світовою бо вона зовсім відмінна. Можна побачити тут відділи війска, що муштруються і відбуваються раз-враз паради, можна побачити гарні гармати, що рідко коли стріляють і гарних молодих офіцирів на конях. Можна навіть часом бачити битву і полонених. Але ні така битва ні полон не страшні. Бо от взяли в полон, поговорили з полоненими та переписали їх зараз в свої рекрути.

Війско держиться головних міст і залізничих шляхів. По містах залоги і розложені армії не виносять ніколи більше як 10 до 15.000 жовнірів, а тільки газети пишуть про сотисячні армії, бо фактично таких в Китаю нема. Армія хоч невеличка, але на загал добре здисциплінована.

КАТОЛИКИ В КИТАЮ СПАСАЮТЬСЯ УТЕЧЕЮ.

ГАНКОВ, 12. мая. — Група, яка складається з 19 американських католиків, священиків, місіонарів і сестер, втікла з провінції Гунан, в якій по їх словам панує повна анархія. Місіонарів обрабовують, большевизм поширюється. Селяни не узнають тепер жадної влади, а правлять сами собою.

ПРОЕСТУЮТЬ ПРОТИ АМЕРИКАНСЬКИХ КОРАБЛІВ НА РІЦІ ЯНЦЕ.

ШАНГАЙ, 12. мая. — Новосформоване правительство в Нанкінґ вислало новий протест до всіх чужинецьких держав, які держать свої кораблі на ріці Янце з домаганнєм, щоби ті кораблі забрати. Вислано це домаганнє рівнож і до Америки. А в послідних часах приходить чимраз більше до терть з американськими кораблями, які обстрілюють.

ІТАЛІЯ ОБТИНАЄ ПЛАТНІ.

РИМ, 12. мая. — З піднесенням вартости ліри розпочато кампанію за зниженнєм цін, а рівночасно за зниженнєм платень. Всі робітники будуть мусіли вже тепер погодитися з обниженнєм платні о 10%. Знова продуценти будуть змушені обнизити кошта продукції і в той спосіб зменшити ціни на найконечнійші життєві артикули.

Без тих скорочень не можна піднести дійсної вартости ліри, а тим самим не можна привернути її довоєнної вартости та усталити певний курс, до чого змагає саме уряд фашистів.

МІНІСТЕРСТВО БУДЕ ЗМУШЕНЕ ЗМОДИФІКУВАТИ ПРОТИСТРАЙКОВИЙ БИЛ.

ЛОНДОН, 12. мая. — З теперішних дебат виходить, що правительство буде таки змушене поробити деякі зміни в своїм протистрайковім проекті. Навіть консервативні посли заявляються за такою поправкою.

ТЕПЕР ПРИЙМАЄТЬСЯ ЧЛЕНІВ БЕЗ ВСТУПНОГО

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПОЛІТИЧНІ СПЕКУЛЯНТИ

В послідних часах наспіли до нас відомости, що вже в червни відбудеться в Парижі карна розправа проти Шварцбарда, убийника пок. Симеона Петлюри. В тім самім часі повідомлено нас рівнож і про те, що в литовських і німецьких европейських ґазетах, а за ними і в українських, проголошено документи, що відносяться до діяльности т. зв. Петлюрівщини. Документи ті підписані особами, які стояли в найблизшій звязи з пок. Петлюрою. Між ними знаходимо там імя відомого пан Андрія Лівицького, бувшого міністра закордонних справ У. Н. Р., а тепер наслідника Петлюри, того, що підписував з Польщею договір з 22. квітня 1920 р., яким зрікся від імени У. Н. Р. західно-українських земель, що тепер під Польщею.

Траґічна смерть Петлюри, без огляду на ріжницю поглядів що до його діяльности, обєднала всіх Українців що до осуду злочину. Але і в тій самій мірі осудило наше громадянство ту погубну роботу, яку продовжує Петлюрівщина, а яку найкраще видно з проголошених документів. Боз тих кокументів виходить, що ґрупа петлюрівських іміґрантів, яка сидить в Европі, продовжує далі формальне істнування уряду У. Н. Р. Але не в тім річ, бо саме таке продовжування не було би ніяким лихом, а було би доказом навіть ідейности цеї ґрупи. Біда тільки в тім, що в тім уряді ніякої справжньої ідейности нема, а остала тільки спекуляція ґрупи політичних авантуристів, які свій іміґраційний уряд формують і піддержують для тої цили, щоби при його імені добути дещо гроша і то від кого тільки попаде. В той спосіб беруть гроші від Румунії, беруть з Польщі і від Франції, а останніми часами почали брати ще й від Анґлії. Польща дає найменше, бо сама не має гроша, а до того вона того уряду тепер не так дуже потребує, бо має вже в своїх руках акт з 22. квітня 1920 року, але помагає Англія, що, маючи великі клопоти з большевиками в Азії, а особливо в Китаю, рада би пошкодити большевикам в Европі. От на ту то ціль дає Петлюрівцям гроші, домагаючися від них повстань на Україні, думаючи, що вони дійсно мають якісь військові „дивізії" до своєї розпорядимости.

Отсе є ті спекуляції, якими мусимо гидитися, бо вони ніяк не приносять нам чести. Петлюрівці продають західно-українські землі, продають донецький вуголь і виставляють нове гарматне мясо за марки, франки і стерлінґи, щоби продовжити своє істнування, не звертаючи уваги на ту величезну шкоду, яку в той спосіб наносять українській справі. Колиб у них була хоч крихітка правдивої ідеї, вониб побачили гидоту своєї роботи. На жаль, тої ідеї в них нема.

СОЦІЯЛЬНИЙ ПІДКЛАД НАЦІОНАЛЬНОЇ РЕВОЛЮЦІЇ

Хочемо зупинитися на обговоренню соціяльного підкладу української національної революції.

Чому вона національна, знаємо всі.—Національна вона тому, бо західно-українські землі, які по розвалі Австрії і розгромі Росії були зорґанізовані волею само українського народа в свою національну державу, втратили ту самостійність. Зрадою і розбоєм захопила Польща наші землі і вісімміліонова віть українського народу стогне в ляцькій неволі. Українська національна революція, яка зачалася фактично в листопаді 1918 року, на землях по той бік т. з. сокальського кордону вже в березні 1917 року, не може бути скорше зліквідована, аж мета тої революції, себто повна державна свобода і суверенність українського народа на наших землях буде здобута і закріплена.

Якийже соціяльний підклад тої революції і чи вага того підкладу дійсно така домінуюча, що від нього залежить побіда цеї національної революції? На які сили опирається українська національна революція і яка її соціяльна програма?

Не вільно забувати, що більш 80 відсотків українського населення на західно-українських землях, хліборобські трудові маси а решта — дрібне міщанство, робітництво і трудова інтеліґенція, кість з кости, кров з його крови. Не може бути навіть бесіди про якусь клясову діференцію українського народу, бо ані великих поміщиків, ані сильної буржуазії, які признавалиб ся до українського народу, серед нас немає. Правда, власники безмежних земельних обшарів є може навіть в більшости українського походження, але вони самі признаються до польської нації, до польської держави і культури, бо їх предки продали староукраїнську державу Ляхам, закріпостили селянство за ціну своїх кастових інтересів — вони не противилися і не спинювали винищування і насильного польонізовання українських міст, вони самі допомагали кольонізувати край польськими мазурськими кольоністами, вони і тепер ідуть на руку державно-польським кольонізаційним плянам, щоби позбавити наші селянські маси самої основи істнування, себто землі. Тому основною точкою української національної революції є безпощадне вивласнення польських і спольщених поміщиків, передача землі українським селянам, бо то земля була споконвіку його власністю — вона є і буде основою і запорукою української державної незалежности. Навіть якби сталося неімовірне чудо, що польські чи з діда прадіда спольщені поміщики нараз почували себе Українцями, то заздалегідь зазначуємо, що українська національна революція безпардонно вимести мусить ту февдальну болячку з нашого орґанізму, тих галапасів-вампирів, які 600 літ здержували розвиток нашого народу і з цвітучих земель, які жили колись своїм самостійним державницьким життям, зробили кольонізаційні креси для польської ворожої експанзії.

Національна революція сповнить тим самим велике діло: соціяльне визволення західно-українського селянства.

На сім одначе не кінчиться. Соціяльна відбудова української національної революції опирати меться не лиш виключно на селянських масах, але й на українському робітництві. Тому прийдеться в першу чергу здобути для української національної держави міста і індустрійні райони західно-українських земель. Українське робітництво мусить звести активну боротьбу за здобуття варстатів продукції і перебрання природних богацтв нутра нашої землі в посідання і, заряд українського, революційного уряду. Богацтва нашої землі не сміють бути дальше жерелом наживи і предметом експльоатації для чужого капіталу, але скарбницею національного добробуту і маєтком української трудової держави.

Повна політична і економічна незалежність і рівноуправність цих двох продуктивних верств українського народу можлива тільки по побіді української національної революції. Соціяльне визволення йде рівнобіжно з національним.

Хочемо ще порушити одно дуже актуальне питання. — Що станеться з тими численними мазурськими кольоністами, які мов сарана розсілися на наших землях і з кождим роком занимають нові простори, з рівночасним приростом українського безземельного пролетаріяту, а що станеться з тим щораз то численнійшим напливовим польським робітничим елементом, який тепер скрізь випирає українське робітництво і прямо загрожує його фізичну екзистенцію.

Наше громадянство не здає собі справи з цілої грози небезпеки, тому обовязком українських національних революціонерів є, заздалегідь отворити очи нашим трудовим масам на цей процес заливу чужим елементом, який послідними роками йде в приспішенім темпі. Вже нині бачимо, що на українських землях ростуть збитою полосою польські осадничі оселі, які клином вбиваються в наш орґанізм і розбивають його. Холмщина, Волинь, Полісся, Галицьке Поділля і Покуття заселюються польськими леґіоністами, українське селянство має до діла не з мазурами, які подекуди байдужі до кольонізаційної політики східно-галицьких поміщиків, але з нахабними зайдами, які уважають себе піонірами польської державности.

Так, це польська армія, яка буде завзято боронити від Українців заграбленої землі і чим більше тої сарани найде на наші землі, тим тяжше буде позбутися тої ненаситної язви.

Другою такою небезпекою є наплив польського робітництва в українські промислові райони і міста, головно нафтові райони Підкарпаття.

Нахабство цего елементу йде вже так далеко, що вони під покришкою оборони своїх клясових інтересів орґанізують політичні партії і втягають туди наше селянство і робітництво. Робота цих „визволенцуф", це ніщо инше, як запрягання наших трудових мас до воза імперіялістично - капіталістичної Польщі. Українські революціонери в інтересі національного соціяльного визволення нашого народу мусять підняти боротьбу з тими зайдами і прогнанне тих зайдів з наших земель є так само необхідне як знищення поміщицької касти.

Інтернаціональна солідарність працюючих мас має теж свої границі, поза котрі не сміє переступити в інтересі власного буття. Англійське, чи французьке робітництво, хоч співчуває з німецьким пролетаріятом, не допускає німецьких робітників до своїх заводів. Німецькі соціялісти є найбільшими противниками сезонових земельних робітників з Польщі і західно-українських земель, бо в самій Німеччині є маса безробітних. Не може і не сміє це бути, щоби українські робітники примирали з голоду, а рівночасно росли цвитучі ляцькі мілітарні оселі і сильні польські робітничі кольонії.

Правда, деякі з них декламують масні слова про спільність хлопських інтересів, або про пролетарську солідарність, щоби ще більше приголомшити політичну бачність і відпорність наших трудових мас. В теперішній стадії кольонізаційної політики польського окупаційного уряду нема для нас иншого виходу, як лиш ставати орґанізованими лавами в ряди національної революції і здобути землю і волю в межах своєї власної трудової держави.

Одиноко рішаючим чинником при вирішуванню земельної справи і закріпленню соціяльних здобутків національної революції може бути і буде виключно український нарід, бо тільки він є одиноким і правним власником та господарем тих земель і буде — як захоче!

„Укр. Революціонер".

КОЛИ СМЕРКАЄ...

(З життя червоноармійців в Харкові).

У вечері на білу снігову скатертину лягає сутінь і величезні будинки ніби тонуть у нічній темряві.

Вузьколінійкою, що поділяє величезні будинки на два окремі подвіря, що пять хвилин пробігає трамвай...

Вузькі смуги світла прорізують просторінь, спиняючись за поворіткою, де зникає й трамвай.

Там, де вулиця спускається вниз, стоїть гурток червоноармійців.

— Дай же мені полозки (низенькі саночки), я хоч раз спущуся.

— Та я ще й сам хочу спускатися.

Пара за парою полозники спускаються з гори вниз вулицею, щоби потім пішки знову лізти на гору.

Якто кажуть: „охота гірше за неволю". Звісно, ніхто не примушує полозників спускатися, а зібрались тут справді охочі.

Приємно дивитися на ці червоні від морозу обличча, швидкі рухи, бадьорий, радісний погляд.

А разом з тим і задоволений, що хлопці, врешті, найшли до чого прикласти зайву енерґію.

* * *

У касарні своє життя. Ще тільки входиш туди, вже почуваєш цю жвавість і розміряне темпо. У ленінському куточку (кімната з прикрашеним портретом і знимками з життя Леніна, присвячена культові цього вожда большевизму), занадто багато народу; штовхаючи один одного, тягнуться до стола.

У чому справа?... Я оглядаю ленінський куток і врешті находжу відповідь на це. Прямо від портрета Буденного, що висить над плякатом військового відділу ленінського кутка, — до гасла „робітничо-селянська армія заявляє... я готова до бою" — протягнуто всього в зшитках, бльокнотах, цигарках, олівцях і махорці — мотуза.

Крізь шум і галас хлопців, що напирають на стіл, чути голос політрука (політичний інструктор).

Що ви купуєте, товаришу?

— А ось цього бльокнота.

— Ну, тягніть квитка.

Тремтячою рукою витягає червоноармієць квиточка й хвилюючись тремтячим голосом відчитує запит на квитку: „Що ви чули про переворот у Литві?"

— Ну, що ж, були там меншевики, а тепер фашисти.

Тут політ-військовий базар. За столом сидить комісія, активісти-червоноармійці, політрук, командир, ніби продавці. Вони пропонують крам покупцям, вони й слухають відповіді на запитання і або кивнувши головою, або ляконічним „ні" під загальний сміх авдиторії відмовляють „продати" то одному, то другому покупцеві. (За влучну відповідь дістає червоноармієць вибраний собою предмет. Це називається „купує").

Політбазар не припиняється, — чути тойже голос — „тільки тут, тільки тут, хто купує брошуру?"

— Я, я, — чути голоси.

— Попереджаю, треба дати відповідь на трудне запитання, щоб одержати цю річ.

— Ну, давай, давай, чого там.

Витягнувши квитка з загальної купи, червоноармієць, посміхуючись, відповідає.

— Чим виявляється політика партії до куркулів і непманів?

— Яка політика? — звертається червоноармієць, ніби то до всіх. — Ну, політика звісна, податків на них якнайбільше... Взагалі випирати їх, та й годі.

З ухвалою всієї авдиторії брошуру одержав „сміливий" червоноармієць.

Витягають записки з запитаннями з хемії й про спроби перевороту в Латвії, про обовязки вартового в роті, про значіння китайської революції; все це змішується, проте вимагають негайної відповіди.

Даси відповідь, — одержиш.

От тому тут такий галас — політбазар.

Заходжу до иншої роти й мене відразу вражає тиша.

Червоноармійців у ленінському кутку багато. Мимо цього — тихо, авдиторія слухає...

— Так от і штовхнув я цю безсловесну тварину, а вона каже мені, якщо ти ту безсловесну тварину мучиш, то й товару тобі немає, і самогону не одержиш. Жінка взагалі підозріла... Червоноармійці сміються здоровим сміхом, аж луна йде по касарні.

Це червоноармієць розказує Зощенківську „Жалобу в міліцію".

А потім виступає один, грає на скрипці (очевидно по московськи!) „На волє вскормлєний орьол молодой". Грає скрипаль не дуже гарно, та що ви хочете свій же, а тому й витають його щирими оплесками. А потім пісні й спортові гри.

Такі вечорі в касарні.

Такі — червоноармійці.

Ю. К.

НЕ ОПЛАТИТЬСЯ ДОБУВАТИ ЗОЛОТА З МОРСЬКОЇ ВОДИ.

Надії ріжних спекулянтів, що з морської води видобуватимуть золото, — розвіяв остаточно німецький учений проф. Фріц Габер. Він піддав точній аналізі 5000 пробок води, начерпаної з моря ріжної географічної довжини і ширини. Ствердив, що на одну тону води є пересічно один міліграм золота. Кошти добування того міліграма не оплатяться.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

РОВЕЙ, Н. ДЖ. Тов. Згода, від. 294, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, дня 15. мая, о годині 3-ій пополудни точно, в церковній галі на Grand St. Обовязком кождого члена є прибути на збори, в противнім случаю буде караний після товариської ухвали. — А. Нагребецький, предс.; Стефан Баюс, секр.

Михайло Приймак.

ВЛОМ.

[3]

(Докінчення).

III.

На кілька днів перед Святвечером Тарань перейшов саме горнило гризоти. Найстарша дитина простудилася й лежала в берлозі. Діти на загал домагалися їсти, бо вже не доїдали довгий час. Одіння на них було обдерте й голка жінки не богато вже могла помогти. Ольга плакала і Тарань бачив ці сльози. Вони пекли його гірше гарячого приску. Почував себе винуватим за нужду, яку терпіла його родина. Він обовязаний був дати їй забезпечення перед голодом і холодом, а цього він не зробив і не мав надії, що зробить. Він же сам голодував, одягався як не мож гірше... Оставалося хіба піти цілувати по руках тих, що його позбавили праці, благати за посаду, кинути на себе тінь запроданця... Не вважаючи на нужду, Тарань не допускав такої можливости. Серед таких думок в його голові зродився плян. Наче влізливу муху, відгоняв він цю думку, але вона була така вперта, що врешті допустив її й почав думати.

Ум знеможений, пригнічений журбою й нуждою, шукає ріжних „виходів".

Тарань пішов на вулицю. Вештався довго голодний та змерзлий. Вже хотів вертатися до дому, коли наткнувся на давного товарища ще з ґімназії, котрий мав настільки розуму й відваги, що взявши свідоцтво зрілости, плюнув на всякі університети й пішов вчитися слюсарства. Тепер він мав свою робітню й почував себе свобідним, на незалежному хлібі.

— Кудиж ти, Тараню?

— Та ось хотів може й до тебе заглянути в робітню.

— В робітню? Чи не замовлення яке?

— Може й замовлення.

— Ну — ну. Я радий заробити. Якже тобі поводиться, Тараню. Посада вже є?

— Де вже там! Нуждую з родиною, аж голова з гризоти розпадається.

— А тиб узявся за щонебудь инше. Її-Богу, отсі ваші посади під нинішню пору — чорта варті. Нічого певного не дають. Ось мені, то вже краще.

— Знаю. Але про це треба було раньше подумати, тепер, коли діти пухнуть із голоду — пізно. Та все одно, треба буде за щось узятися, щоб не вмерти.

— Ну, якеж діло мав ти до мене?

Тарань нервозно потер спітніле чоло худою рукою.

— Ось яке: я згубив ключі... невелике там майно, а всеж треба якось повідчиняти... може би ти позичив мені витрихів. Шкода нищити замки.

— Ой як! Може ти який влом уплянував, тоді не дам, бо ще в холодну попаду, хе-хе-хе!

Засміявся силувано й Тарань.

— Може і влом, але тобі нема чого лякатися, бо я не скажу, від кого узяв витрихи.

— Знаю, знаю, що ти словний. Маєш незлий нюх; якраз маю при собі це небезпечне знаряддя. Мені треба їх буде завтра в ранці, тоді ти, наладувавши кишені міліонами, хе-хе-хе! достав їх мені сьогодні ввечері, але певно.

— Добре.

Жартуючи вручив слюсар Тараневі витрихи. Тарань уткнув їх поспішно в кишеню й пішов просто до помешкання вуйка Дезидерія.

Спинившись перед старою вертгаймівкою, затремтів. Почав несвідомо шептати.

— Я злодій! Вломник! Тарань вломник!

Одвернувся, сплюнув і став у вікні. Постоявши декілька хвилин, ударився сильно по чолі.

— Взяти, чи ні? Чи можлива така форма позички? Ха! ха! ха! Ситі люде в теплих кімнатах. Ти-ж голодний, діти пухнуть, жінка плаче..., бери! А чесність? Хіба ти ще не навчився, що чесність бідаків основно ріжниться від тієї чесности, що нею чваняться ситі та вдоволені ?!...

І Тарань кинувся на касу.

Довго прийшлося йому мозолитись. Піт каплями спадав із його обличча. Врешті відчинив. Добув гроші і поклав на столі. Грошей було богато. Тисячі, сотні золотих, тисячі долярів, були й фунти та ще якісь заграничні, які Тарань і не розглядав.

Почав відраховувати: — Одна сотня, друга сотня, третя сотня, четверта сотня, пята сотня... буде.

Взяв папір і олівцем написав:

„Дня 5. січня 1924. р. позичив я собі з тієї каси 500 золотих. — Тарань".

Решту грошей і квіт зложив старанно в касу і знову аж спітнів, заки замкнув.

500 золотих зложив повільно вдвоє і засунув глибоко в кишеню. Зачинив помешкання, пішов, не поспішаючи, до слюсаря й віддав витрихи.

Опісля зайшов до крамниць і накупив, що було найконечніше. Не міг ніяк опертися спокусі принести дітям трохи ласощів.

В родині Тараня запанувала загальна втіха. Жінці пояснив, що одно видавництво дало йому зачетом грошей, щоб узявся за уложення підручника. Тішився і швець, бо той добряга тішився кождою людською втіхою. В тісній шевцевій хаті засяла гарна ялинка. Вся дітвора не знала, як на радощах вискакувати. Дзвеніли діточі голосочки, співалися колядки. Від тепла і радости нагло видужав і найстарший синок.

IV.

Третього дня свят всунувся, важко дишучи, в хату шевця вуйко Дезидерій. Напухле обличча ще більше обвисло, почорніло, очі безвиразні.

Просять сісти, але він відмахується руками, з трудом добуває гаманець, виймає записку, простягає до Тараня:

— Це що?

Тарань глянув спокійно на квіток.

— Ну, що це, я, пандію, питаюся?

— Самі-ж бачите.

— Крадіж? Влом?

— Ні. Позичка...

Ольга вихватила квіток і прочитала. Глянула здивована на чоловіка і вибухнула спазматичним плачем.

Тарань нагло підвівся, приступив до Ольги, схопив її за рамена, сильно потряс і кричав:

— Та ти-ж не слинь, а краще скажи, котрий з нас двох звір: я, чи отсей твій вуйко!

Швець і діти, нічого не розуміючи, роззявили рота.

Але жінка й вуйко зрозуміли.

ЛИС ТА ВИНОГРАД.

Біг раз шляхом лис голодний
Та забіг в виницю.
Виноград дозрів, — думає, —
Зїм бодай китицю.

Підскочив він, щоб китицю
У зуби дістати —
Не досягнув. Пустився ще
Вдруге пробувати.

Та знова не пощастило
Достать винограду;
Скочив втретє, знов на дармо.
Бачить, нема ради.

Тай подумав: Мабуть таки
Шкода мого труду,
А ще як хто мене бачив,
То й сміятись буде.

Ні! не буде! Нехай теє
Усі люде знають:
Сей виноград такий квасний,
Що свиням кидають.

Так не оден рад дістати
В руки щось цінного,
Та не мавши щастя, каже:
— Не варта нічого.

Т. Т. Пройдисвіт.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

УКРАЇНСЬКА ДЕЛЕҐАЦІЯ НА РАДЯНСЬКУ УКРАЇНУ Й РІДНА ШКОЛА.

Може декому видасться дивним, що я ставлю два заголовки над одною дописю, але я роблю се свідомо тому, що тими двома справами найбільше тепер займаються.

Від кількох місяців ведеться в Свободі пропаґанда з ріжних товариств і одиниць У. Н. Союза як і других, щоби вислати делеґацію на радянську Україну для провірення на місци економічного й політичного стану України. Після тих всіх проектодавців аж тоді ми малиби звернути свій фронт, чи маємо ми дальше вірити в то, що нам пишуть краєві кореспонденти та що нам подають ріжного рода часописи. Ми малиби послухати тих делеґатів: як вони скажуть нам, що там біда, то давай, кілько можем, а як вони скажуть нам, що все добре, то ані цента, бо там ріками тече молоко і мід а ковбаси на плотах висять.

Мені здається, що такою висилкою делеґації такої однодушної думки серед нашої іміграції не осягнеться. Навіть серед самої делеґації будуть ріжкі голоси, і делеґати, вернувши з подорожи, одні будуть говорити одно, другі друге. Одної думки певно знова не буде. Будуть люди говорити, дискутувати, сваритися, а робота для старого краю буде мало. Отже надії на те, що з такої делеґації настане однодушність серед іміграції, пусті.

Декотрі дописувателі, що виступають за висилкою делеґації на радянську Україну, радять, щоби сю делеґацію вислав Український Народний Союз, та щоби він роздiлив кошти сеї подорожи на членів у сей спосіб, щоби стягнути з кожного 30 до 50 центів з кождого члена. Инчі кажуть загально, що кошти понесе покриття організація. А ще инчі кажуть, щоби справою занялося Обєднаннє, а декотрі то просто кажуть вислати, і вже вся справа буде полагоджена як слід.

На мою думку, так справи ставити не можна. Як говориться про висилку делеґації, то треба сказати, що се буде коштувати й як сі гроші роздобути. На мою думку, справа не піде так легко, як пишеться, а то з тої причини, що тут кошти будуть більші як звичайного делеґата на конвенцію.

Припустім, що поїде оден делеґат. Отже треба з горі приготовити капітал на дорогу й на життя. Припустім, ухвалено для одного делеґата 50 долярів, на тиждень. Коли хочемо, щоби делеґат все провірив, то мусить забавитися 2—3 місяці на радянській Україні, на галицькій Україні 1 місяць, на чехословацькій 1 місяць, на румунській і угорській 1 місяць, то робить разом 5 до 6 місяців. На се треба зібрати для нього від 1.000—2.200 долярів. Се на одного делеґата. А що ми висилаємо найменче 5, то треба буде 5 до 6000 долярів. Тепер дорога для 5 в одну сторону (що наименче по 200 долярів на одного) то зробить 2000 долярів. Возьмім з того ще инчі видатки подорожи, то буде 10.000 до 15.000 і більше.

Тепер питаннє, хто має покрити ті кошти? На одну організацію троха за богато, а другі не зголошуються, хоча в тій справі повинні забрати голос всі запомогові організації та порозумітися з Обєднанием, щоби делеґація була не від одної організації чи групи, а від української іміграції в Злучених Державах і Канаді. Лише тоді можна числити на успіх з її їзди, — і то не великий.

Як сего не можливо зробити, то шкода часу тратити на дебату одної організації. Тоді лiпше берiться до инчих справ пекучих, котрі не менче важні, або й більше важні, як делеґація на Україну. Такою справою є тут передовсім Рідна Школа в Америці.

Не буду писати того, що в тій справі вже писали другі, котрі на тім більше розуміються від мене, звичайного грішника. А забирали в тій справі голос педагоги, вчителі, котрі більше мають практики й знають, чого нам потрібно до школи і науки для нашої дітвори. Тільки хочу сказати від себе, що відколи живу тут на іміграції (звиж 25 літ), то в тім напрямку ми зробили дуже мало, або й нічого, коли нас порівнати з другими народами. Коли подивитися на другі народи, то вони пішли від нас на сто процент вперед, а ми стоїмо на тім самім місци, що тому 10—15 літ назад. Другі народи мають свої школи урядові, з усіма вимогами теперішного часу, і тому й не диво, що вони мають вплив в усіх урядах, в кождій галузи, що вони скорше добиваються чогось, як ми Українці. А що з нашими дітьми? Де наша школа? Де наші молоді патріоти? Так як би не було. Школи, які є тепер є, ледво чи можна назвати школами. 4—6 годин тижневої науки то абсолютно за мало, щоби дитина знала добре читати й писати, знати географію і історію України.

Нам треба школи сталої, з 8 годинами науки на день, на взір хотьби Поляків. Тоді можемо числити на успіхи.

Така школа може бути в кождій місцевости, де є більше наших Українців. Тільки треба людей, щоби посвятили свій час на се, і сказали людям, що треба, а не мішали до сеї справи ні політики ні релігії. Школа народна се не партія якоїсь групи, а святиня всього українського народа. Тут рівнож повинні забрати голос всі організації. Лишім свої політичні партійні переконання на боці, а стремім до тої ціли.

Щодо грошей на ту ціль, то о скільки нам відомо, наш нарід є жертволюбивий. Коли прийде час офірувати на Рідну Школу в Америці, то пожертвує ще більше. Ми знаємо зі справозданя Обєднання і особистих товариств і груп, що наш нарід жертвує що місяця тисячі на Рідний Край. Отже й пожертвує й на школу в Америці. Я не розумію, чому воно так є, що ми всі дбаємо за край, а за себе самих забули.

Ми повинні троха подбати і за себе, бо близша сорочка від кожуха. Декотрі думають їхати до старого краю, а більша половина з родиною лишиться раз на завше тут. Тож чому не подбати за себе і своїх дітей? Чому не подбати, щоби наше молоде покоління не пропало для нас, для нашого народу, не втопилось в чужім мори? Тож подбаймо за себе, а буде двояка користь: ми будемо горді з того, що наші діти є добрими горожанами сего краю і патріотами українського народу. Тоді ми зможемо похвалитися перед Американцями: дивіться, се наша школа, се наші діти! Тільки треба щирих і совісних робітників на тим поли, а я вірю, що нарід поможе на таку благородну ціль. Всі товариства, братства і сестрицтва кождої місцевости всіх організацій обговорять справу в себе на зборах і виберуть комітет з відданих людей. Ті скличуть вже народне віче, викажуть в тій справі, без домішки партійної чи релігійної, аби почути, чого загал хоче. Головну ролю мусить відограти наше Обєднаннє, отре вразі потреби має скликати всенародний зїзд і там вибрати Шкільну Раду на Злучені Держави, а ті мають повести роботу. Возьмімся добре до діла реорґанізації народньої школи тут в Америці. Проч зі зневірою! Най жиє Просвіта українського народу! Най жиє Рідна Школа в Америці! В школі наша будучність!

Іван Семан,
Ню Йорк.

ЗІ СОВИ СОКІЛ НЕ БУДЕ.

На приказ головного атамана обходили Січовики в Гемтрамку дня 30. квітня 10-літні роковини проголошення гетьманства на Україні.

Концерт був дуже скромний. Присутних було дуже мало. Аранжери обходу навіть чомусь стидалися розголошувати сей концерт. Найбільше повчаючою точкою з цілого концерту була святочна промова всечеснiйшого о. каноніка Сембратовича.

Шановний бесідник, який уже говорив на подібних святах не один раз і не десять, почав з того, що признався нездібним сказати щось до сього свята. „Не мiг я рішитися, чи приняти запрошення виступу на вашім святі" — говорив о. канонік, — „бо не знав я, чи вивяжуся добре зі задачі, яку би на мене вложили".

Чи вивязався, чи не вивязався, се буде залежати від погляду гостя на свято. На мою думку, бесідник вивязався, як не можна було краще. Видно було по ньому, що він доложив усіх сил, щоби сказати якесь добре слово за сю „велику хвилю", якою мало бути проголошення генерала Скоропадського гетьманом України. Пробував шановний бесідник пiдiйти до справи і зі сторони сумної, і зі сторони поважної, і навіть з веселої, але все те нійшло: слухачі не бачили, чому зваленнє Центральної Ради Німцями та поставленнє Скоропадського мало бути великою хвилею на Україні. Отець канонік мав найкращу волю, се видно було по ньому, а прецінь не міг з тим Скоропадським нічого зробити: При найлiпшiй волі вправлений бесідник не міг своїм слухачам нічого дати.

Говорив і говорив, але все говорення виходило то за Австрію, то за Німеччину, то за те, як самий бесідник боровся, то за те, як він смерти заглядав в очи. Говорив про себе богато; про Скоропадського й десятої частини не сказав того, що про себе.

І не можна шановному бесідникови дуже дивуватися. Коли він взявся за таку тему, то певно висліди не міг бути інакший. З коліна заслуг генерала Скоропадського для України не видреш. Як їх нема, то на концертовій промові їх не сотвориш.

Казали відтак по концерті січовики-гетьманці, що о. канонік своїм поведенням їм настрій зіпсував. Та вони, видно, докладно не знали, що вони говорили. Як читачі мені позволять, я дам признаннє о. канонікови за те, що він усіх сил своїх ужив, щоби щось доброго за гетьмана сказати. Коли навіть о. канонік, такий завзятий монархіст, не міг найти поважної заслуги в Скоропадського, то се певно переконало неодного гетьманця, що про заслуги Скоропадського для України взагалі ніхто нічого сказати не може.

Тому, на мою думку, о. канонік вивязався зі своєї задачі незвичайно добре; краще, ніж він самий сподівався.

Присутний.

Щасливий.

— Моя жінка зачинає сварку з найдрібнійшої причини.

— То ти ще щасливий, бо моя жінка до сварки не потребує зовсім ніякої причини.

Пані (до лікаря, свого сусіда): Пане доктор, що ви робили, що ви би перестудилися так як я?

Лікар: Я каплявби.

— Знаєш, Степан позичив мені десять долярів.

— Що?! Він рішився позичити тобі десять долярів? А я не міг натягнути його ніколи навіть на десять центів!

— Тай я не міг, добути від нього ні цента. Але він гадає, що піде інкасувати від мене добрий чек на десять долярів.

БІДА З ГЕТЬМАНОМ.

Розплакалися гетьманці,
Як маленькі діти,
Що гетьмана свого Павла
Нема де подіти.

Гетьмана вже давно мають,
Вже й булаву має,
А де буде за гетьмана,
То й сам біс не знає.

Деж засяде він на троні
У гетьманській моді,
Як ніхто його не хоче?
А в пущах — теж годі.

Вже був засів у Києві
Ті зачав газдувати;
Киявляне му сказали:
Гони звідси — кате!

Бачить гетьман, що не жарти,
Нарід бити хоче;
Зібрав свої всі манатки
Й пішов в світ за очи.

Гетьман утік, а гетьманці
Спокою не мають;
Розлізлися, мов те гаддя,
Держави шукають.

Обшукали всю Европу,
Аляску й Канаду
І не знайшли. За то я вам
Подам добру раду:

Коли на Аляскі зимно,
А в Києві згуба,
То не тратьте дармо часу:
Гайда з ним на дуба!

И. С.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

БОФАЛО, Н. И.

Зі свята Шевченка на край.

З улаштованого в нашій громаді свята Шевченка було доходу $26.80, яку то суму вислано до Обєднання з таким призначенєм: $5 для тов. „Просвіта", $10 Рідна Школа, а $11.80 інваліди і сироти.

Ю. Гура.

НЮАРК, Н. ДЖ.

Фінансове справозданнє Товариства Збаражчан.

Збірка з ліст: по 5 дол. П. Ковальчук, Ів. Ратушний, С. Вавричук; по 3 дол.: М. Кальба, Н. Яцентий; по 2 дол.: П. Кучерук, П. Телевяк, Ів. Брановський, П. Гарматюк; по 1 дол.: М. Кутний, Верещак, Хр. Творищук, Кірик, Я. Цюханський, А. Дячишин, С. Атаманець, Т. Каськів, В. Сидорович, А. Фещук, Габричинський, Ів. Ратушний, А. Ціхович, А. Онукевич і П. Плацок. Разом .... $ 49.00

Дрібними датками по 50 ц. і 25 ц. зложили	5.25
Разом з ліст	54.25
З балю 2. вересня 1926	61.84
З коляди в січню 1927	70.35
З представлення 21-го лютого 1927	72.07
З провінції прислали Збаражчане	169.25

Разом вплинуло до каси Тов. Збаражчан $ 427.76

З цеї суми вислано до Збаража дня 24-го березня 1927, на адресу д-ра Івана Кульчицького 400 долярів; оплата $6.25. Позістала сума находиться в касі товариства.

Тих 400 долярів вислано через Гаранті Трост Ко., число посвідки 3239.

Увага: — В справозданню бачимо дохід з представлення в сумі 72 дол. 7 центів. Представлення „Пан Майстер Копитко" відограло Тов. Єдність на спілку з Тов. Збаражчан. Значить, Тов. Єдність мало взяти половину доходу, однак належну половину Тов. Єдність жертвує на Український Дім в Збаражі, за що Тов. Збаражчан в Нюарку щиро дякує.

За Тов. Збаражчан в Нюарку:
Дм. Кальба, предсідатель;
М. Соколовський, касієр;
Ів. Миськів, пис. фін.;
К. Багрій, пис. рек.

МИМОХОДОМ.

I. СОН.

— Галло, Джан! Як ся маете? Давно я вас не бачив, що пороблягете?

— Та що? Працюю.

— А чому ви такі невеселі? Може хорі?

— Ні, здоровий. Та є в мене один тробель. Хочете, то розповім. Може допоможете мені.

— Кажіть, мистер Джан, може допоможу.

— Бачите, приснився мені сон. Сниться мені старокраєве село. Ніби мое село. Так наче ніч, місяць світить, цвіркуни цвірчать, гарно тай усьо. Я собі сиджу біля винди й дивлюся, на стріту. Нараз чую: завила собака. А ґадемит, мислю, чого голосить, хоч плач. Вдяг я когось ковта, виходжу подивитись. Тут же таки наче за моєю хатою угледів пса. Дере вовча тварина голову до гори та виває. „Аги на тебе!" гукаю. — Побігла. Легше стало. Нараз, вже на порозі чую знову, але з другого боку. Ну думаю, я тебе провчу зараз. Відходжу, аж то друга вже вие, тільки морду у долину зводить. Нагнав і цю. Прийшовши до гавзу, роздягся, а тут вони знов. Я розлютований скочив тай прокинувсь. Щоб воно значило?

— Та тут і думати нема чого. Собаки оті, то московські газети. Тая, що до гори вила, на пожар, а в долину—на смерть. Тепер усі московські газети виють, кінець Московії чують, бо Україна сили набирае. От все...

II. ЧОГО НАВЧИЛИСЯ МИ В МОСКАЛІВ.

— Що, братця, не говори, а московська культура то не аби що. Богато дечого ми у них перехопили. Далеко ходити не будемо. Скажім, зачалася революція. Зараз же зачали ми буржуїв бити, хоч таких у нас і не було. Потім тих, хто ковнірці носив та руки мив що дня, нищити — бо то усе елемент зайвий — образовані, а нам на віщо вони? Не треба... Потім скажім, красти. Правда, слово воно не дуже гарне, та наша мова ще це має відповідного, щоби замінити. Думаю треба буде скласти комісію, щоби обробити на наше, давно приняте у Московії „благопріобретенное". А саме головне, спасибі їм, це славні вислови гніву душі покривдженого. Великі слова блискучої мови Пушкина та Толстого, в часи їх обурення. Що Америка ота з своїми хмародерами заноситься, коли хмародери з давних давен у Москві повстали. Як загне який москалик та і так піднесе тебе вище Вулворта, а наші Українці, (здібний народ дуже!) за ними теж культуру будівницьку розповсюджують, навіть в Галичину пересадили. З вище зазначеного видно, шановні братця, що як би не Москва, довго б ми не мали хмародерів, або і зовсім ніколи.

Шкода.

— Чому ти зірвала з Романом?

— Ну знаєш, він поводився просто неможливо. Все мав щось закинути мені: як я зодягаюся, як я бавлюся зі знакомими. Я все лише йому мусіла бути до розпорядимости, ні глянути на нікого, вечері проводити з ним. А вкінці він забрався й оженився з иншою. Тоді подумала я собі: ні! з таким я більше нічого не хочу мати до діла!

— Чи ви вмієте ходити коло дітей? — питається пані дівчини, яку хоче приняти на службу.

— Ні, прошу пані, бо я служила лише по великих панах.

ПРОТОКОЛ

РІЧНОГО ЗАСІДАННЯ ГОЛОВНОГО УРЯДУ У. Н. СОЮЗА, відбувшогося в днях від 16.—18. лютого 1927 р.

(Продовження)

ЗВІТ КОНТРОЛІ ГОЛ. РЕК. СЕКРЕТАРЯ У. Н. СОЮЗА.

Рух членів У. Н. С. від 1-го липня до 30-го грудня 1926.

(Старі і нові роди обезпечення).

1-го липня 1926 р. в У. Н. С. було повнолітних членів	18.780
Від 1-го липня до 30-го грудня 1926:	
Принято нових	915
Принято наново	338
Принято з переступними листами	320
Прийшли з инших кляс	74
Разом	20.472
Від 1-го липня до 30-го грудня 1926:	
Суспендовано	666
Відійшли з переступними листами	324
Відійшли до инших кляс	74
Померли	76
Разом	1,140
Остало з днем 30-го грудня 1926.	19,332

Молодечий Департамент.

1-го липня 1926 р. в Молодечім Департ. було дітий	11,416
Від 1-го липня до 30-го грудня:	
Принято нових	638
Принято наново	180
Принято з переступними листами	163
Разом	12,397
Від 1-го липня до 30-го грудня 1926 р.:	
Суспендовано	375
Відійшли з переступними листами	165
Відійшли до инших кляс	124
Померли	19
Разом	683
Остало з днем 30-го грудня 1926	11,714

Загальне зіставленне:

1-го липня 1926 р. було повнолітних і дітий членів в Укр. Народ. Союзі	30,196
Від 1-го липня до 30-го грудня 1926:	
Прибуло повнолітних членів	552
Прибуло дітий членів	298
Разом	31,046

(Дальше буде)

ЖАРТИ.

Малий Івась був нечемний і мати загрозила йому, що скаже це батькови, як вернеться до дому. Наляканий хлопчик просить маму, щоби цього не робила. Мама приобіцяла синкови, що не скаже батькові, але рівночасно звертає йому увагу, що прецінь Бог все знає і все бачить.

— Але Бог бодай не бє в шкіру! відповідає синок.

— Годинник, що ви мені його продали, не варта ніщо. Вже тепер після трьох місяців не хоче ходити, а ви гарантували мені, що вистарчить мені до кінця життя.

Годинникар: Ну, знаєте, пане, бо ви тоді дійсно зле виглядали.

Чоловік: Я рішучо забороняю тобі, щоби ти обтинала собі волосся без мого дозволу!

Жінка: А ти питав мене про дозвіл, як ти лисів?

Чоловік справив жінці дороге футро з кретів. Вона гордо показує футро приятельці.

— Правда, що то дивне, що таке чудове футро завдячується такій непоказній істоті.

— Ну, знаєш — каже чоловік — я не числив на вдячність, але такі легковажні замітки, то вже занадто!

Гість: Всього один заяць!? Аж щож роблять мисливці? Дармують?

Купець: Власне мисливці розкупили в мене заяців, щоби не вертати з полювання з порожними руками. Ще той один зайчик остався.

Один посол із південної Франції їздив що тижня до Ніци. Раз він там задержався дуже довго. Зажурена жінка розіслала телеграми аж до шістьох приятелів, чи припадково нема в них її чоловіка. Одержала шість телеграм майже однакового змісту: „Будьте спокійні. Ваш чоловік уже тиждень у мене. Він післав вам листа, лист видно не дійшов. Він здоров".

Директор одного зоольоґічного городу вибрався в подорож. В дорозі одержав телеграму: „Старий хорий орангутан згинув. Чи маємо купити нового, чи ждати на ваш приїзд?

Тринацятий.

Гості саме забиралися до печені, як ще один спізнений гість зявився, що ще й до того звісний був із того, що зумів богато зїсти. Ледви той гість сів при столі, господиня викликнула з переляку: „Мій Боже! то нас тепер усіх разом тринацять!" — „Не робіть собі нішо з того—сказав гість і взявся зараз до їди — я їсти му за двох, то так, начеб нас було тут чотирнацять!"

— Я щойно бачив, як якийсь молодий чоловік старався поцілувати вашу дочку.

Мати: А вдалося йому поцілувати її?

— Ні.

Мати: Як так, то це не була моя дочка.

Холодна вода.

Урядовець (який тому рік оженився, вбігає до офісу з криком): Урра! Я вже батько!

— Я вже давно батько, — відповідає на це урядовцеві його шеф — але не кричу так. Ідіть но спокійно до вашої роботи; чоловік призвичаюється до такого.

Чоловік (лежить хорий у ліжку, каже до жінки): Знаєш, я чую, що найдальше після завтра вмру...

Жінка: Тільки не бався у пророцтва. Тамтого року ти приобіцяв мені, що купиш мені шнурок перед, а потім нічого не було з тої обіцянки.